

Gäller för: VE Akutmott Ambulans, M2 gamla VE, VE Kir Uro Pall Onkologi

Giltig från: 2025-06-02

Innehållsansvar: Bengt Orrenius, (benor), Processchef

Giltig till: 2027-06-02

Godkänd av: Jenny Berg, (jenbe), Verksamhetschef

Kirurgisk ikterus

Revideringar i denna version.

Förlängd giltighet.

Bakgrund, syfte och mål

Handläggning av patienter med ikterus samt beskrivning av tillståndet.

Förutsättningar

Ikterisk patient som ska handläggas.

Arbetsbeskrivning

Ikterus: Guldfärgning av skinnet med bilirubinnivå >60 mmol/L

Kirurgisk ikterus: Innebär högt bilirubin orsakat av ett hinder i avflödet av galla till tarmen antingen p. g. a. gallstenssjukdom eller malignitet.

Tyst ikterus: Ikterus utan smärtor eller andra symtom, hos äldre misstanke om malignitet.

Kolangit: Gallvägsobstruktion med uppåtstigande infektion. Inte sällan allvarlig sepsis och kräver omedelbar antibiotikabehandling och ofta avlastning av gallvägarna antingen med ERCP (Endoskopisk Retrograd Cholangio-Pankreatografi) eller PTD (Perkutant Transhepatiskt Dränage). V. g. se separat rutin.

Blodstatus, elstatus, leverstatus, INR (International Normalized Ratio), amylas och N/L-kvot vid hastigt insjuknande.

Vid höjt INR ges Konaktion 10 mg x 1 intramuskulärt alternativt peroralt 1-3 ml.
Tabl Tavegil 1 mg v.b. mot klåda.

Utredning

Ultraljud lever, galla och pankreas (Akut inom 24 timmar). Leta gallsten, vidgade gallvägar.
DT Bukspottkörtel och Bröstkorg vid tyst ikterus, oklart fynd på ultraljud eller misstanke om malignitet. (Viktigt att fråga efter bukspottskörtelscancer så DT:n blir i 3 kontrast faser).

Behandling/Uppföljning

Gallstensorsakad ikterus / Koledokussten:

Kolecystektomi med peroperativ ERCP så snart tid medges. Enbart ERCP med stenextraktion kan i undantagsfall diskuteras med övre gastrospécialist vid svår komorbiditet.

Striktursakad ikterus:

Vid malignitet eller striktur planeras behandling via Övre gastroteamet.

Skall kartläggas med DT thorax-buk inriktad mot pankreas med kontrast i 3 faser.

Terapeutisk ERCP vid behov av avlastning, cytologi och kartläggning, men ska inte göras innan kontakt med Övre gastrospecialist.

PTD (röntgenremiss och operationsanmälan) vid omöjligt med ERCP (ventrikelopererade).

Oklar ikterus men med misstanke om gallvägsgenes:

Kan vara aktuell för ERCP i diagnostiskt syfte. Skall vara gjort DT pankreas innan då postoperativa förändringar kan omöjliggöra adekvat bedömning efteråt.

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: VE Akutmott Ambulans, M2 gamla VE, VE Kir Uro
Pall Onkologi

Innehållsansvar: Bengt Orrenius, (benor), Processchef

Godkänd av: Jenny Berg, (jenbe), Verksamhetschef

Dokument-ID: SKAS9710-1396384072-60

Version: 9.0

Giltig från: 2025-06-02

Giltig till: 2027-06-02